

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

V tretje razdobje nove državne politike PO USTANOVITVI VSEDRŽAVNE ORGANIZACIJE JRKD.

Ko je bil kralj s svojim manifestom od 6. januarja l. 1929. presekati gordijski voz zel nesrečnih partizansko-političnih boj izza prevrata pa do usodnih dogodkov v bivši narodni skupščini, ko je prelomil z vso preteklostjo in razgalil politične stranke, je obenem postavil načelo nove državne politike: politike jugoslovanskega narodnega in državnega edinstva in politike složnega dela za gospodarski, socialni in kulturni napredek naroda. K temu delu je pozval vse državljane, ki so dobre volje, brez ozira na poprejšnje strankarske difference, vse, ki sta jim država in narod nad vse partijske in osebne koristi. Ta nova državna politika pa ne pomeni samo dela v ožjem pomenu besede politika, temveč vsebuje predvsem tudi nove smernice na področju gospodarske obnove naše države in našega naroda, ki sta prav tako kakor ves ostali svet zašla v začarani krog, odnosno v vrtnec svetovne ekonomske krize.

Z 8. novembrom l. 1931. se je končalo prvo razdobje naše nove državne politike. S takrat izvršenimi volitvami nove narodne skupščine, odnosno s kasneje izvršenimi volitvami senata, ki skupno predstavljata zastopstvo ali predstavništvo naroda in tvorita najvišje zakonodajno delo, se je pričela nova doba, doba parlamentarizma v novi državni politiki. Prvi zares jugoslovanski nacionalni parlament, izvoljen po načelih in smernicah nove jugoslovanske nacionalne politike, je s svojim konstruktivnim delom na zakonodajnem področju nedvomno mnogo pripomogel h konsolidaciji naših prilik in dvignil zaupanje naroda v njih izboljšanje. Složno delo v parlamentu (ekstraturne nekaterih posameznikov med poslanke so brez pomena za splošni razvoj našega političnega življenja!) je vtilo narodu vero v stabilnost, in vedno manjje onih, ki se naseljujejo limanicam raznih uležanih političnih veličin, katere še vedno vsak mesec enkrat napovedujejo »spremembo režima«. Ljudstvo se je naveličalo teh večnih prerokovanj, ki se nikdar niso izpolnile, in vidi po skoro enoletni parlamentarni dobi v stabilnosti položaja dokaz in jamstvo, da se brez utemeljene potrebe tudi v bodoče ne bodo spremembe izvrševale, najmanj pa še zavoljo lepih oči kakšnih voditeljev takozvane »opozicije«, ki je sama v sebi razkrojena in sama ne ve, kaj hoče. Zakaj samo hrepenenje po oblasti še ni dovoljen razlog za potrebo izprememb v smernicah državne politike.

S 15. tm. pa smo stopili v tretjo razvojno etapo nove državne politike. Zakaj s tem dnem je vlada potrdila ustano-

vitev nove vsedržavne politične organizacije, Jugoslovanske radikalne kmečke demokracije. Nad 20.000 mož iz vseh krajev vse države je s svojimi podpisi prijavilo v smislu zakona ustanovitev te nove politične stranke, prve v življenju Jugoslavije, ki je pognala svoje korenine v vse dele države, in prve, ki je brez-kompromisno sprejela kraljev program nove jugoslovanske narodne in državne politike. Z ustanovitvijo te stranke seveda ni izključena ustanovitev tudi še kakih drugih strank, in je jasno, da se bo ena ali druga tekom časa tudi ustanovila. Toda en pogoj, določen v zakonih, mora izpolniti vsaka stranka, ki se bo hotela ustanoviti: razširjena mora biti po vsem teritoriju države, iz vsakega okraja države mora predložiti po najmanj 60 podpisov ljudi, ki se priznavajo za pripadnike stranke. Namen te določbe zakona je, onemogočiti v bodoče zopetno razbitje narodnih sil na vse močje stranke in stranci, kakor se je bilo to pred 6. januarjem 1929, ko smo samo v naši mali Sloveniji imeli pri posameznih volitvah po 14 in celo več strank in stranci. Namen tega zakona je, da ustvari tudi v našem narodu zdravo politično življenje, kakor ga vidimo v Angliji in v drugih starih parlamentarnih državah.

Nova vsedržavna politična organizacija JRKD ima nalogo, da postane nosilka nove državne politike. Z ustanovitvijo stranke se je poslanski klub večine (odvojil se je, kakor znano, dr. Nikič s 4 tovariši in z njimi roko v roki hodi tudi, izmed Slovencev edini, g. Pavlič!) preobrazil v poslanski klub JRKD. Nanj se mora v bodoče vlada naslanjati v svojem delu. Bolj kakor doslej bo vlada sedaj vezana na sklepe kluba, ker je od klubovega zaupanja ali nezaupanja odvisna tudi njena usoda. Trdneje kakor doslej sta klub JRKD in vlada sedaj povezana v svojem delu na medsebojno zaupanje. Osebe v vladi se lahko danes ali jutri menjaajo, smernice politike kluba in vlade pa morajo ostati one, ki so začrtane v programu JRKD. To so smernice nove jugoslovanske državne politike na osnovah načel, postavljenih v kraljevem aktu od 6. jan. 1929 in v njegovi prestolni besedi povodom otvoritve narodnega predstavništva dne 11. jan. 1932.

Smernice nove državne politike se ne menjaajo. Novo je le, da je ta državna politika dobila mogočnega nosilca v JRKD, v kateri je že danes v cel državi organiziranih nad milijon jugoslovanskih državljanov.

Vekoslav Spindler.

Sporazum med Davisom in Macdonaldom

DAVIS ODPOTOVAL IZ LONDONA. NADALJEVANJA POGAJANJ V ŽENEVI. STIMSONOVH PET TOČK.

LONDON, 28. oktobra. Po dokončanem zaključku razgovorov z angleškim premierjem Macdonaldom, je danes ameriški razorožitveni delegat Norman Davis odpotoval v Pariz. Kakor se zatrjuje, sta se Davis in Macdonald dogovorila, da bosta Amerika in Anglija zmanjšali svoji vojni brodovji za eno tretjino, če bodo preporočeno zmanjšale svoja tudi Francija, Japonska in Italija.

LONDON, 28. oktobra. Pred odhodom se je Verman Davis sestel tudi z japonskim delegatom Macudeirom in razpravljal z njim o pomorski razorožitvi. V vprašanju splošne razorožitve se pa po londonskih posvetovanjih skoro ne more pričakovati kakakega novega koraka pred nemškimi volitvami. Ponovno je padla v ozadje misel na sklicanje konference štiri-velešil, vendar pa obstoja namera, da se v Ženevi aranžira sestanek med nemškim zunanjim ministrom von Neurathom in francoskim ministrskim predsednikom Herriotom. Razen tega se tr-

di angleška vlada najti možnost, po kateri bi se Nemčija lažje odločila, da zopet sodeluje na razorožitvenih pogajanjih v Ženevi. Kakor se sliši, je Macdonald sklenil prihodnji teden odpotovati v Ženevo.

NEWYORK, 28. oktobra. Državni tajnik za zunanje zadeve Stimson je imel predsinčnim na zborovanju metodistične cerkve v Pittsburgu govor, v katerem je postavil naslednjih 5 točk kot mirovni program Združenih držav: 1. Okrepitev osebnega kontakta med državniki. 2. Odstranitev vzrokov konflikta med raznimi državami, zlasti v latinski Ameriki. 3. Sklenitev cele vrste in sistema arbitražnih pogodb in splošno priznanje svetovnega mirovnega sodišča. 4. Izvedbo splošne razorožitve in 5. Zavarovanje Kelloggovega-Briandovega pakta. Zagotovitev miru, pravi Stimson, bo zahtevala od vseh narodov znatno žrtve. Pot do miru bo težka, vendar pa je zaupanje Amerike, da se bo končno vendarle posrečilo doseči mir, neomajno.

Protiitalijanski nemiri na Pivki

OBOROŽENI SPOPADI S FAŠISTIČNI MI MILIČNIKI. OBSEŽNE PREISKAVE IN NOVE ARETACIJE.

SUŠAK, 28. oktobra. Po vesteh iz zanesljivega zaupnega vira je prišlo v zadnjih dneh zopet do oboroženih spopadov na nekaterih krajih na Pivki med fašističnimi miličniki in domačim prebivalstvom. Tako je neka skupina manifestantov, noseč pred seboj rdečo zastavo, napadla na miličnike v Ležečah. V Premu je prešlo prav tako do spopada med miličniki in prebivalstvom, ki je v vasi razobesilo rdečo zastavo. Demonstranti so vzklikali proti Mussoliniju in fašizmu. V Trnovem so se pojavili na pokopališču mnogi komunistični znaki in je bila odredjena stroga priskava, da se ugotovi, kdo je te znake prinesel in namestil.

Omenjeni kraji leže med Ilirsko Bistrico in Sv. Petrom na Krasu. O priliki teh spopadov in demonstracij je bilo aretiranih ogromno število prebivalcev. Milični oddelki so bili pomnoženi. Sodi se, da je vzrok teh manifestacij silna beda v vaseh. Davki in takse se izterjajo od prebivalstva z najbolj drakonskimi merami, čeprav je ljudstvo popolnoma obubožano in ne more plačati. Razen tega se pa domneva, da so bile vse te demonstracije, ki jih je bilo najbrže še več, nekak odgovor na fašistične svečanosti, ki se prirejajo o priliki 10letnice »osvoboditve« Rima.

Položaj na Daljnem vzhodu

TOKIO, 28. oktobra. Zunanji minister baron Ušida je izjavil novinarjem, da zaenkrat ni nobene potrebe sklepati z Rusijo nenapadalni pakt. Z ozirom na to pa, da pošilja Japonska v bližino ruske meje kazenske ekspedicije proti kitajskim razbojnikom, je na vsak način potrebno, da se z Rusijo sklene lokalni vojaški sporazum.

NANKING, 28. oktobra. Po poročilih iz kitajskih virov postaja položaj japonskih čet v Mandžuriji vedno nevarnejši. Namesto predvidevanih dveh divizij je morala poslati Japonska sedaj v Mandžurijo za okrepitev svoje okupacijske vojske še dve nadaljnji pehotni diviziji. Po mnogih kitajskih mestih se pobirajo prostovoljni darovi, namenjeni za podporo prostovoljcev, ki se bore za osvobodjenje Mandžurije.

ALBANSKE VOLITVE.

TIRANA, 28. oktobra. Ker je legislativna doba leta 1928. izvoljenega albanskega parlamenta potekala, je vlada razpisala nove volitve na 14. novembra. Volilna pravica je v Albaniji splošna, enaka in tajna. Volilno pravico ima vsak Albanec, ki je star 18 let. Vlada se je na te »volitve« že doslej dobro pripravljala in vtaknila v zapore vse svoje glavne nasprotnike.

Megalomanija ruskih načrtov

RIGA, 28. oktobra. Listi objavljajo vesti ruskih listov, ki ostro kritizirajo načrt druge petletke. Predvsem očita načrtu preveliko naglico, s katero je skrupčan in zato tudi ni zadostno izdelan. Drugi učitek pa velja temu, da so v načrt postavljene popolnoma poljubne številke, ne da bi se držalo stvarnosti in se delalo po nienih podatkih. Ves načrt je poln fantastičnosti in prave megalomanije. Tako se govori, piše »Ekonomska časopisna Žiznj«, o eksploataciji bogastva severnega dela Urala, tamošnje reke pa sploh niso plovne, niti ni na razpolago urejenih cest in železnic. Tako sam sovjetski tisk zahteva, da se te metode že končno nehajo in se preide iz oblasti fantazije zopet h konkretnemu delu.

CHURCHILOVA HČERKA FILMSKA IGRALKA.

DUNAJ, 28. oktobra. Že nekaj dni se ameriški in angleški časnikarji živo zanimajo za usodo Fany Churchillove, hčerke angleškega državnika in bivšega finančnega ministra Winstona Churchilla, ki je pobegnila neznanu kam iz domače hiše. Sedaj pa je ugotovljeno, da živi na Dunaju, kjer sodeluje v atelleru filma »Sascha« pri snemanju najnovejšega Janningsovega filma.

Katastrofalen padec cen ameriške pšenice

CHICAGO, 28. oktobra. Cene pšenice za december so padle na 44 in eno osminko centa na bušel. To je najnižji tečaj za terminske dobave nekaj let nazaj. Na kanadskem tržišču v Winnipegu so cene prav tako padle. Kot vzrok tega občutnega padca se navaja popolni neuspeh žitnega urada, ki se mu nikjer v tujini ni posrečilo plasirati niti najmanjših količin ameriškega žita. Ker so padle cene žita v ameriških Združenih državah, je bila prva posledica tega padca za Kanado seveda ta, da so padle cene tudi tamkal, če ni hotela okrepi ameriška konkurenca, ki bi preplavila kanadska tržišča. Računa se, da cene ne morejo več nazadovati, temveč se bodo, sicer počasi, toda stalno dvigale.

»POHOD LAČNIH«.

LONDON, 28. oktobra. Včeraj je bila v HydeParku velika protestna manifestacija vseh udeležencev »pohoda lačnih«. Zbranih je bilo okrog 10.000 brezposelnih. Vsa londonska policija, ki je bila razpoložljiva, je bila zaposlena na tem kraju. Udeleženci »pohoda lačnih« so defilirali po ulicah v štiristopih, spremljani od stražnikov na konjih in peš. Odrejeni so bili najodločnejši ukrepi, da bi se preprečil vsak incident.

DIJAŠKI NEMIRI V VARŠAVI.

VARŠAVA, 28. oktobra. Včeraj so bile tukaj velike šolarske in dijaške demonstracije, naperjene proti vladi zaradi uvedbe visokih vpisnin in okrnjenja visokošolske avtonomije. Policija je morala nastopiti z vodo in plinom za soljenje.

Dnevne vesti

Nova palača Pokojninskega zavoda v Mariboru

REALIZACIJA NAČRTA JE PREDVIDENA ŠELE KONCEM PRIHODNJEGA LETA ALI OB ZAČETKU LETA 1934.

Prijeten odmev je povzročila vest, da namerava Pokojninski zavod za nameščence graditi v Mariboru še drugo palačo, in kar je še razveseljivejše, da bi bilo z gradnjo rešeno tudi vprašanje mestnega kopališča. V zadnjem času se je mudil v Mariboru predsednik Pokojninskega zavoda g. dr. Vrtovec, ki si je v družbi mariborskega sosveta in članov mestnega gradbenega urada ogledal stavbišče med Kopališko, Marijino in Frančiškansko ulico, na katerem naj bi zrasla nova monumentalna palača s tremi fasadami.

Za omenjeno stavbišče se je pogajal svojčas že Okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki je nameraval z mestno občino zgraditi na tem prostoru moderno mestno kopališče, pa je denarna kriza pogoltnila vse projekte. Tako so padli v vodo tudi vsi načrti Borze dela in mestne občine, ki je imela namen na omenjenem stavbišču zgraditi Delavski azil. V obeh primerih pa je bila mestna občina pripravljena brezplačno odstopiti stavbišče, ki meri 2520 m². Upati je, da bodo pričeta pogajanja med Pokojninskim zavodom in mestno občino mariborsko

imela vsaj tokrat uspeh. Mestni gradbeni urad je sicer predložil uradni predlog občinskemu svetu, ki bo o njem razpravljati že na svoji prihodnji seji, vendar pa je realizacija projekta predvidena šele koncem prihodnjega leta ali ob začetku leta 1934.

Verjetno je, da bo mestna občina v tem primeru odstopila Pokojninskemu zavodu stavbišče brezplačno, ki bo v pritličju zgradil tudi moderno kopališče, ki bo v zimskem času nadomeščalo Mariborski otok in nudilo vsem sportnim organizacijam velik bazen za plavanje. Kopališče bi po dograditvi vzela v najem občina in bi se staro, ki stoji sedaj na delu bodočega stavbišča opustilo in porušilo. V novi zgradbi bi bilo 40 dvosobnih in 8 trisobnih stanovanj, če bi se tudi pritličje uporabilo za stanovanja, sicer pa bi se lahko uredili tam tudi razni poslovni prostori.

Z uresničenjem tega projekta bi obogatel Maribor zopet za novo krasno reprezentativno zgradbo, mnogo pa bi bilo pomagano tudi današnji stanovanjski misli, ko primanjkuje zlasti dvosobnih stanovanj.

Drzen nočni vlom v Košakih

Preteklo noč so vlomilci obiskali Rižnikovo trgovino in odnesli za 20.000 Din blaga. — Snzacionalna aretacija dveh vlomilcev na brodu.

Davi okrog 5. ure je opazil stražnik Cervelin, ki je patruliral po Motharjevi ulici v Melju pet neznanih moških, ki so peljali voziček, na katerem je bilo naloženih pet težkih vreč. Sprva je mislil, da so to Hutterjevi delavci, ko pa je opazil, da so krenili proti brodu in se ukrcali, mu je takoj prišlo na um, da utegnejo biti vlomilci ali tatovi. Skočil je na brod v hipu, ko je brodar že vse pripravil za odhod in jim z naperjenim samokresom napovedal aretacijo.

Ko je stražnik ugotovil, da je v vrečah ukradeno blago, so se jeli možakarji izgovarjati drug na drugega. Na brodu, ki še ni krenil od brega, je nastal vrišč in hrnč ter se je posrečilo trem, da so srečno odnesli pete. Ostala dva je stražnik le s težavo ukrotil in ju odgnal na stražnico, kjer so že bili obveščeni o vlovu v Rižnikovo trgovino z mešanim blagom v Košakih. Na stražnici so ugotovili njuno identiteto. Sta neka Dalmatinca, ki sta že del časa bivala v Mariboru in se klatila brez posla po ulicah.

Pri Rižniku so šele davi opazili vlov. Vlomilci so vdrli skozi vrata v trgovino in odnesli raznega blaga v skupni vrednosti nad 20.000 Din. Blago, ki ga je stražnik zaplenil, je dobil trgovec vse nazaj. Pri razmetavanju v trgovini, so vlomilci povzročili trgovcu tudi precej druge škode.

Proslava kumanovske zmage

Minulo je dvajset let odkar je bil pri Kumanovem položen temeljni kamen kraljevine Jugoslavije. Veliko zmago nad največjim sovražnikom krščanstva in najhujšim tlačiteljem balkanskih Slovanov proslavlja te dni ves naš narod.

Upoštevač težke gospodarske razmere, so sklenila mariborska društva proslaviti to pomembno dvajsetletnico brez hrupa, toda zato bolj globoko v svojem društvenem krogu. Tem notranjim manifestacijam narodnega pónosa in samozvesti se pridružuje tukajšnja Ljudska univerza z javnim predavanjem ki bo nocoj ob 20. uri. Predaval bo odlični poznavalec tiste dobe, Mariborčan, voh. kap. I. kl. g. Jernej Pavlič.

Pri Kumanovem je bil premagan mnogo močnejši turški nasprotnik, ker se je sleherni borec zavedal dolžnosti napram domovini. Pokažimo ob tej priliki tudi mi, da se zavedamo v polni meri dolžnosti do domovine in do njih, ki so se ta-

krat žrtvovali. Poklonimo jim ob dvajsetletnici vsa svoja čuvstva in vse svoje misli.

V tem imenu vabimo na predavanje, ki bo za Maribor obenem tudi uradna proslava kumanovske zmage.

Grajski kino V soboto Grofica Marica

Za rezervne častnike! »Udruženje rezervnih oficir in ratnikov«, pododbor v Mariboru vabi v vezi okrožnice 643, svoje člane na današnje predavanje o »Bitki na Kumanovem«. Predaval bo pehotni kapetan I. klase gospod Paulič ob 20. uri v prostorih Ljudske univerze. Udeležba obvezna.

Iz »Nanosa«. Društvo proslavi danes skupno z ostalimi narodnimi organizacijami 20-letnico Kumanovske bitke. Ker bo proslava v Ljudski univerzi, se poziva vso članstvo, da se zbere drevi ob pol 20. pred društvenimi prostori, odkoder gremo k predavanju, ki je izredne važnosti za našo narodno zgodovino. — Načelnik kulturno-znanstvenega odseka.

Na ustanovnem zboru Jugoslovanske radikalne kmetijske demokracije za kolo-dvorski okraj v Mariboru v prostorih restavracije Vlahovič, na križišču Aleksandrove, Meljske in Mlinske ulice bodo jutri v soboto 29. t. m. ob 20. uri zvečer poročali gg. senator dr. Ploj, poslanec dr. Pivko ter banski svetnik in mestni župan dr. Lipold. Povabljeni so vsi, posebnih vabil ni.

Izročitev odlikovanj. Včeraj dopoldne je izročil mariborski mestni župan g. dr. Lipold v knjižnični dvorani tukajšnje bolnišnice primariju internega oddelka docentu g. dr. Ivanu Matku za njegove velike zasluge za narodno zdravstvo red Jugoslovanske krone IV. stopnje. Popoldne ob pol 18. pa je bila v mestni posvetovalnici svečana seja mestnega urbožnega sveta, na kateri je župan s primernim nagovorom izročil red Sv. Save V. stopnje bivšemu okrajnemu predstojniku g. Pelikanu.

Poroke. V včerajšnjem poročilu o porokah so se pomešali ženin in neveste. Dva sta dobila napačne neveste, dve pa napačne ženine. Pravilno je: Poročila sta se g. Ivan Šori, trgovski nameščenec in gđ. Viktorija Döhrnova, bivša kontoristinja ter g. Friderik Polanec, trgovski pomočnik in gđ. Konstantina Marčinkova, prodajalka.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 85. številki: zakon o podaljšanju veljavnosti zakona o zaščiti kmetov, navodila za urejevanje državnih gozdov ter razne objave iz »Službenih

Izjava. Z ozirom na notico dne 9. sept. 1932, ki je bila objavljena v našem listu glede gospoda Slavka Uršiča pod naslovom »Pobalinstvo« izjavljamo, da smo se prepričali, da je notica popolnoma napačno iznesena in da gospodu Slavku Uršiču ne smemo in ne moremo ničesar očitati. Objavljamo to, da popravimo krivico, ki smo jo zagrešili napram imenovanemu in smatramo za svojo dolžnost, da tudi s tem nimamo namena škoditi tvrdki Valenčak v Konjicah pri kateri je gospod Slavko Uršič uslužben.

Grobovi. V Št. Ilju v Slovenskih goricah, je preminula včeraj zjutraj v starosti 47 let posestnica Marica Šimonova. Pogreb bo jutri ob pol 9. uri dopoldne na tamkajšnjem pokopališču. V Pristaniški ulici pa je umrla delavka Ana Ruglova, stara 68 let. Pokopali jo bodo jutri ob pol 16. uri na mestnem pokopališču. — Blag jima spomin!

Pomnoženo avtobusni promet na progi Glavni trg - Pobrežje. Z 29. t. m. bo pomnožilo Mestno avtobusno podjetje promet na progi Glavni trg - Pobrežje tako, da bo začel voziti avtobus Glavnega trga od 12.40 naprej vsake pol ure t. j. ob 13.10, 13.40, 14.10, 14.40, 15.10, 15.40 itd., a na dan Vseh svetnikov po potrebi. Odhod zadnjega avtobusa s Pobrežja ob 19. uri. Cena vožnje za tja in nazaj Din 5.— po osebi. Tak vozni listek treba izrabiti v enem dnevu. Listki za vožnje tja in nazaj se bodo izdali do 2. XI. t. l. Priporoča se občinstvu, da hrani te listke za primer kontrole. Na dan Vseh svetnikov se bodo prodajali v predprodaji vozni listki na Glavnem trgu pri avtobusni postaji. Za vožnjo v eno smer ostane cena kakor doslej Din 3.— za osebo.

Gradbeno-kreditno predavanje v Rušah. »Jugograd« jugosl. gradb. in kreditna zadruga iz Ljubljane priredi v nedeljo 30. t. m. ob 10. uri dop. v prostorih g. Jos. Muleja, gostilničarja in posest., zanimivo predavanje o dodelitvi posojil za zidavo, nakup hiš in posestev, izmenjavo hipotek i. dr. Namen predavanja je pojasniti širšim slojem, kako priti z malenkostnimi obrestmi kljub sedanjim gospodarskim težkočam s štedljivostjo in pridnostjo do boljše bodočnosti in koristiti s tem sebi in domovini. Vstop prost!

Lepo darilo. Uradništvo okrajnega načelstva za Maribor levi breg je darovalo »Društvo za podporo revnih učencev v Mariboru« znesek 100 Din kot preosta nek zbirke za venec na krsto učenca Danila Jakega. Znesek je na razpolago v upravi »Večernika«.

Grajski kino V soboto Grofica Marica

Upokojeno učiteljstvo! Naš prihodnji sestanek bo v četrtek 3. novembra ob 16. uri zopet v dvorani Nabavljalne zadruge. Pridite polnoštevilno! Čim več nas bo, tem prijetneje bomo preživeli nekaj uric ob tovariškem razpravljanju o naših krizih in težavah. Pri tej priliki se bomo tudi dogovorili o predlogu tovariša Pajterja v zadevi sestave matrike upokojenega učiteljstva v Mariboru in okolici.

Dve strojni pletilji dobila takoj zaposlitev. Pojasnila daje tukajšnja Borza dela.

Divji maček za Kalvarijo? Prijatelji lista nam piše: Ko sem šel včeraj zjutraj skozi goščavo za kalvarijskimi vinogradi, mi je ves iznenaden prišel nasproti zelo velik maček s košatim repom in dla ko divjega mačka. Ni se me ustrašil, pihal je grozeče proti meni in se šele nato odločil za nagel skok v goščavo. Živega divjega mačka doslej še nisem videl, mislim pa, da se nisem zmotil. Sicer sem pa našel tudi že domače podivjane mačke daleč v samotni in nagrizene zajce. Sploh je v Mariboru in okolici neverjetno veliko mačje zalege, ki se potepa okoli brez doma ter lovi ptice in druge živali, zlasti po parku in po vrtovih. Za časa pasjega zapora polove dosti nedolžnih kužkov, pa bi bilo dobro, da bi se tudi mačja nadlega malo zredčila.

Zgodno zimo oznanjajo naše ptice pevke, ki se zadnje dni čedalje bolj umikajo iz gozdov ter posedajo le še po vrtovih v neposrednih bližinah hiš.

Pri nerazpoloženju je naravna Franc Jožefova grenčica prijeten in učinkovit domači lek, ki vse težave znatno zmanjšuje!

Narodno gledališče

Repertoar.

Petek, 28. oktobra: Zaprtó.
Sobota, 29. oktobra ob 20. uri: »Trije vaški svetniki«. Znižane cene.
Nedelja, 30. oktobra ob 20. uri: »Friderika«.

Iz gledališča. V soboto, 29. t. m. se ponovi kmečka veseliga »Trije vaški svetniki«, ki je polna komičnih situacij ter nudi obilo zabave. To je prva letošnja predstava po **znižanih cenah**. V nedeljo se poje kot večerna predstava krasna Leharjeva opereta »Friderika«. To izredno melodično delo je pri vseh dosedanjih uprizoritvah doseglo popoln uspeh. Za konec prihodnjega tedna se pripravlja Kreftova zgodovinska drama »Celjski grofje«, ki ima za vsebino popolnoma na novo obdelane dogodke ob času poslednjih Celjskih. Delo je ob svoji krstni predstavi v Ljubljani vzbudilo mnogo pozornosti. »Celjske grofe režira J. Kovič.

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franc Jožefove grenčice« urejeno prebavo. Specialni zdravniki silnega slovesa spričujejo, da so z učinkom staro prizkušene »Franc Jožefove« vode zadovoljni v vsakem oziru. »Franc Jožefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

»SLAGER« nas razveseljuje,
po dinar plošče posojuje!
LJUBLJANA CELJE MARIBOR
Gledališka 4 Aškerčeva 3 Slovenska 16

Teniški odsek SSK Maribora otvori drevi ob pol 21. uri v dvorani Zadrugne gospodarske banke plesne vaje pod vodstvom plesne učiteljice ge. Seunik - Pečnikove. Člani odseka in prijatelji belega sporta vljudno vabljeni!

Danes petek! Svengali!!! Velika kavarina.

Tatvina. Mesarskemu mojstru Francu Veršiču je že pred dobrim tednom ukradel neki brezposelni delavec iz zaklenjene spalnice znesek 1500 Din, ki ga je imel mesar v omari. Ko je storilca policija včeraj aretirala, je odločno zanikal vsako tatvino.

Vlom v lekarno. V noči na preteklo sredo so neznani zlikovci vlomili z vrtni strani skozi okno v pisarno lekarnarja dr. Boleča v Murski Soboti. S ponarejenimi ključi so odprli pisalno mizo in odneali iz predala okrog 8000 Din gotovine. Ko so opravili svoj posel so izginili brez sledu.

Neznano kam je odšel z doma že pred dnevi 60-letni Andrej Žerjat, stanujoč na Zrkovski cesti na Pobrežju. Njegova žena, ki leži v bolnišnici, sumi da je šel iz obupa v prostovoljno smrt. Starček je šibke postave, oblečen v sivo obleko, na glavi pa ima črn klobuk.

Grajski kino V soboto Grofica Marica

Ribji trg. Današnji ribji trg je bil izredno bogato založen. Prvič so se pojavili letos na trgu tudi donavski krapci, ki jih je bilo okrog 200 kilogramov in so jih prodajali po 10 Din kg. Nekaj je bilo rib tudi iz domačih vod. Morske ribe so prodajali sardelice po 12, velike sardele po 20, tonine po 20, sipe po 28, danske filete po 26 in polenovke po 18 Din kg.

Sejem za živino. Pretekli torek je bilo prignanih na mariborski sejem za živino 496 glav, in sicer 6 konj, 14 bikov, 160 volov, 309 krav in 7 telet. Prodanih je bilo 350 glav, in sicer kilogram žive teže po naslednjih cenah: debeli voli 2,75 do 3,75 Din, poldebili 1,75 do 2,50 Din, plemenski 1,50 do 2 Din, biki za klanje 2 do 3 Din, debele krave za klanje 1,50 do 2 Din, plemenske 1,25 do 1,75 Din, klobasarice 1 do 1,25 Din, molznice 1,50 do 2 Din, breje krave 1,50 do 2 Din, mlada živina 2,50 do 3,50 Din in teleta 3 do 5 Din. Mesne cene pa so bile naslednje: volovsko meso I. vrste 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso bikov, krav, telet 4 do 5 Din, telečje meso I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 6 do 8 Din, sveža svinjina 10 do 14 Din kg.

Obnovitev pomožne akcije

VAŽNA SEJA V POSVETOVALNICI MESTNEGA MAGISTRATA. KAKOR LANI, TAKO SE BO TUDI LETOS IZVEDLA NABIRALNA AKCIJA, UREDILO SE BO PREHRANJEVANJE IN ODPRLA OGREVALIŠČA.

Sinoči ob 18. uri je bila v mestni posvetovalnici seja širšega odbora Pomožne akcije za siromašne sloje mesta Maribora pod predsedstvom mestnega župana g. dr. Lipolda. Seje se je udeležilo okrog 50 odbornikov, ki jih je župan uvodoma pozdravil nato pa podal načelniško poročilo. Izvajal je, da sta huda gospodarska kriza z nedoglednimi posledicami brezposelnosti in splošnega ubožanja ter zahteva finančnega ministra po omejitvi občinskega proračuna rodili Pomožno akcijo. Maribor je bil prvi, ki je pokrenil to akcijo in njegovemu vzgledu so šele sledila druga mesta. Kot v Mariboru, tako je tudi drugod uspela in lajšala gorje ter nudila pomoč najbednejšim. Nadalje je dejal, da je bila mestna občina primorana pozvati na pomoč javnost, ako je hotela v teh izrednih gospodarskih razmerah od pomoči veliki bedi, ki je nastopila prošlo zimo.

Spočetka odziv javnosti ni bil zadovoljiv. V dveh mesecih obstoja Pomožne akcije se je nabralo komaj 34.744 Din in nekaj blaga. Ko pa je odbor razvil temeljito propagando s pomočjo časopisja in članov posameznih v Pomožni akciji združenih karitativnih društev, je bil uspeh razveseljujoč. Skupno se je nabralo 355.831 Din v gotovini, in sta v tem zapopadana prispevek mestne občine v znesku 136.000 Din ter Delavske zbornice 10.000 Din. Raznega blaga pa se je nabralo v vrednosti 200.000 Din tako da je znašal končni efekt nad pol milijona dinarjev.

Pomoči je bilo deležnih nad 2000 bednih. Nudila se je predvsem v prehrani, kar je izdatnejše, in je bilo podeljenih v mestni ogrevalnici 95.816 porcij, v ljudski kuhinji 51.028, v javni kuhinji pa 32.124, skupno torej 178.968. Odbor Pomožne akcije pa je izstavljal tudi nakaznice za razne življenjske potrebščine, plačeval v najpotrebnejših primerih najemino in razdelil med najsiromašnejše prosilce darovano blago, kakor moko, meso, krompir, kurivo, obleko, perilo in obutev. Če upoštevamo, da je izdala mestna občina iz svojega proračuna za socialno skrbstvo 2.359.458 Din in če k temu prištejemo še pol milijonsko zbirko Pomožne akcije, vidimo, da je bilo izdano za omiljenje bede okroglo 3 milijone dinarjev.

Ob zaključku je župan izjavil, da bo po raznih znakih sodeč, letošnja zima še

hujša in bo zahtevala od mestne občine in od usmiljenih src še večjih žrtv. Zato se je občina odločila, da obnovi Pomožno akcijo z apelom na vso javnost, zlasti na premožnejše in pridobitne sloje, naj bi prispevali več kot so lani. Z besedami: »Vsak naj dá, kolikor more!« je župan zaključil svoje poročilo.

Nato je vodja mestnega socialnega urada g. Brandner prečital navzočim »Pravilnik Pomožne akcije za siromašne sloje mesta Maribora«, iz katerega povzemamo:

Pod okriljem mestne občine se je ustanovila za dobo izrednih gospodarskih razmer »Pomožna akcija«, ki ima namen podpirati siromašno in zaradi pomanjkanja trpeče prebivalstvo mesta Maribora po določenih pravilih. Pomožno akcijo, (skrajšano P. a.) tvorita širši in ožji odbor, ki jima predseduje mestni župan. Širši odbor daje navodila ter rešuje važnejša in načelna vprašanja, ožji odbor pa rešuje vse tekoče zadeve P. a.

Širši odbor tvorijo: mestni župan, predsedniki okrajnih odborov P. a., člani socialno-političnega odseka mestne občine, člani mestnega ubožnega, člani mestnega mladinskega sveta, člani komisije za podpiranje brezposelnih, mariborski župniki kot predstojniki ubožnih zavodov v smislu načel, po en zastopnik vsakega dobrodelnega in strokovnega društva, če niso zastopana že v navedenih mestnih ustanov in po en zastopnik stanovskih zastopstev.

Ožji odbor P. a. pa tvorijo mestni župan, načelnik socialno-političnega odseka, predsedniki okrajnih odborov P. a. zastopniki dobrodelnih društev, zastopnik strokovnih društev in zastopnik stanovskih zastopstev.

Okrajni odbor P. a. se ustanovi v vsakem mestnem okraju in mu načeljujeta okrajni in mladinski predstojnik. Ti odbori so pomožni in kontrolni organi za njihov okraj, zlasti pa ugotavljajo upravičenost do podpore in sodelujejo pri zbirki P. a.

Upravne in tajniške posle P. a. opravlja mestni socialno-politični urad, denarno postopanje pa ločeno mestna blagajna, v katero se stekajo vsi dohodki in iz katere se izplačujejo vsi izdatki P. a.

Delokrog P. a. je v glavnem tale: zbiranje prostovoljnih prispevkov v gotovini in blagu, ugotovitev števila revnih družin, stalno nadzorstvo nad podporami,

mi, nakazovanje podpor v blagu, živem in kurivu, v muhjih primerih pa tudi plačilo najemnin in oklici na vse prebivalstvo da podpira P. a.

Do pomoči so upravičene v Maribor pristojne siromašne družine in osebe, ostali pa le, če so na razpolago sredstva in če bivaljo v Mariboru nepretrgoma vsaj šest let. V izrednih primerih se sme podeliti podpora le s pristankom mestnega župana.

Sledila je debata, v katero so posegli gg. msgr. Umek, Grčar, Petejan in drugi ter je bil pravilnik soglasno sprejet.

Pri volitvah v ožji odbor je bil delegiran za zastopnika stanovskih zastopstev tajnik gostilničarske zveze g. Peteln, za zastopnika dobrodelnih društev sodni

prilavnik g. dr. A. šič, zastopnika strokovnih organizacij bo imenovala Delavska zbornica, predsednike pa okrajni odbori. V ožji odbor se bosta kooptirala tudi dve zastopnici Slovenskega ženskega društva.

Končno je mestni župan razvil še v kratkih besedah načrt za letošnje delo P. a., ki bo poslala vsem meščanom nabiralne pole z apelom, naj se vsak posameznik izjavi kaj in koliko je pripravljen žrtvovati. P. a. bo tudi letošnjo zimo priredila eno ali dve prireditvi in bosta morebiti dva dneva posebej posvečena za zbiranje prispevkov. Z željo, da bi tudi letos vsa javnost podprla z razumevanjem človekoljubno delo Pomožne akcije, je župan zaključil sejo.

Sport

Sportne prireditve v nedeljo.

Na igrišču ISSK Maribora bosta v nedeljo 30. t. m. dve važni tekmi, in sicer se srečata dopoldne ob 10. SK Rapid in Čakovečki SK; popoldne ob 15. pa ISSK Maribor in SK Železničar. Prvo tekmo bo sodil g. Bažant, drugo pa g. Willer, oba iz Zagreba.

Nogometna tekma v Poljčanih. V nedeljo se je odigrala na Brailihovem prostoru ob rekordnem številu gledalcev nogometna tekma med prvim moštvom SK Boča in Pragerčani. Zmagal je sigurno in zaslužen SK Boč z veliko premočjo 13:3. V predtekmi je pa zmagala rezerva z 1:0. Tako so se Poljčančani s to prvo tekmo, odigrano z drugim moštvom, naravnost odlično odrezali.

Sokolstvo

Sokol Maribor - matca.

Drevi ob 20.15 je v Ljudski univerzi v Mariboru spominska proslava 20letnice bitke pri Kumanovem. Predaval bo peh. kap. I. kl. g. Jernej Pavlič. Pridite na to predavanje polnoštevilno. — V nedeljo 30. oktobra t. l. proslavi tukajšnja Jugoslovansko-Češkoslovaška Liga v veliki dvorani »Uniona« ob 10. uri Češkoslovaški državni praznik. Vstop prost. Pozivamo članstvo, da se te proslave v čim večjem številu udeleži. Zdravo!

Sumljivo.

Betka: »Vera, kje si za božjo voljo izstaknila to prasko na licu?«

Vera: »Eh, knjigovodja v pisarni je imel še pero za ušesom, ko sem mu voščila lahko noč...«

Poljčane

Smrtna kosa. Po dobrem mesecu je spet zaklenkal mrtvaški zvon. Umrli sta te dni 60letni Boštjan Valand in 78 letna Liza Sajkova, oba iz Stanovskega pri Poljčanih. Naj v miru počivata!

Iz občinske pisarne. Občinski urad razglša, da poteče rok za vložitev prijav za zgradarino dne 31. oktobra t. l.

Nesreča ne počiva. V nedeljo je bilo izredno lepo in je zato pohitelo na Boč mnogo domačinov. Med njimi tudi pekelski župan in posestnik A. M. Ko se je vračal na večer domov, mu je na ovinku spodrsnilo, da je padel v prepad. Dobil je pri tem občutne poškodbe na obrazu in po vsem telesu, da je moral iskati zdravniške pomoči. K sreči se je vjel med vejevje, sicer bi se zgodilo lahko kaj hujšega. Dalje časa bo priklenjen na posteljo.

Parizani se selijo.

Huda današnja denarna kriza je zaje la tudi pariške najemnike stanovanj, ki spričo reduciranih prejemkov ne morejo plačevati najemnin. Toda Parizani si vedo pomagati. Oni se ne bore za zakonsko zaščito, ampak se kratkomalo selijo iz Pariza. Mnogo je že praznih stanovanj z luksuznim komfortom in vsak čas lahko vidimo, kako prevažajo prevozniki pohištvo iz centra v okolico in še dalje ven iz Pariza. Nekateri boljše situirani so se preselili celo v Nizzo, Bordeaux, Marseille in v druga cenejša mesta. Odkar prihajajo Angleži in Amerikanci v manjšem številu na francosko reviero, so tam stanovanja in hišice že zelo poceni. Delavske rodbine pa se rajše selijo v Marseille in Bordeaux, ker tam lažje najdejo službe in so tudi življenjske prilike ugodnejše kot v Parizu.

Kurt Sonnenfeld:

Kraljica ostriških roparjev

Jacka Londona prva ljubezen.

Na stari in že razmajani barki, zasedrni v velikem pristanišču San Francisca, je nenavadno vrvenje in življenje. Cela množica najrazličnejših potepuhov in vlačugarjev se opijanja z vinom, pivom in žganjem. Med njimi se sukajo tudi ošabna in predrzna dekleta s svojo prekrasno sedemnajst do osemnajstletno tovarišico, ki je nenavadno ponosna na svoje ime »kraljice ostriških roparjev«.

Lahno se ziblje barba v južnem vetru, v vetru bujnih pustolovščin preteklosti, sedanosti in bodočnosti. Fantje, ki tvorijo posadko razmajane barke, se ne upirajo nazivu »morski roparji«, ki jim pa vendar ne pritiče. Njihovo roparstvo se namreč pričenja in končuje s tem, da kradejo ostrige. In vendar tudi to ni tako nenevarno, kakor bi se komu utegnulo zdeti: tatvina ostrig se kaznuje z zaporom, ker je lov nanje last države. Kogar zasačijo pri stikanju po skalah in »pinah z naloženimi ostrigami, ga posteno zasužejo. Več let mora včasih živeti v prognosti obleki za visokimi jetniškiimi zidovi, opravljati razna dela in iti vsak dan le za pol ure na izprehod po jetniškiškem dvorišču.

Sredi med divjimi, odločnimi fanti, ki strastno odpirajo steklenice alkoholnih pijač, sedi čisto tiho in mirno nežen in ne še popolnoma dorasel mladenič. Ime ti more kvečjemu petnajst let. Jack London mu je ime. Deset ur na dan je bil delal dotlej v neki tvornici konzerv, včasih jih je pa bilo tudi enajst ali dvanaest. In ko je sedel za svojim strojem, je bil

vedno bolan od hrepenenja po ribiškem čolnu, v katerem ga je bil njegov oče prejšnje čase često odpeljal ven na široko morje. Ah, veter, ki je vel preko zaliva, solnčni vzhod in solnčni zahod na odprtem morju, kako je to lepo! Mladi Jack London sovraži stroje v tvornici konzerv. Sovraži vedno enake gibe, ki jih je moral opravljati dan za dnem, tedno za tednom, mesec za mesecem. Svoj kruh si hoče služiti na morju. Romantika pustolovstva ga vabi s tako neodoljivo silo, da se prav nič ne boji progaste obleke za zidovi jetnišnice. Pridružit se hoče »ostriškim roparjem«.

Njegova stara babica, čistokrvna zamorka, ki ga ljubi kakor božanstvo, mu posoja denar, da bi si petnajstletni vnuk kupil ribiško barko. In ker je izvedel, da prodaja svojo neki zloglasni ostriški ropar, ki mu pravijo Francoski Frank, je prišel, da bi si jo ogledal in kupil.

Francoski Frank ima goste. Pri njem na barki so njegova prijateljica Mamie, v katero je srečno zaljubljen, njene prijateljice in še nekateri fantje. Povabili so tudi Jacka, da bi se udeležil njihovega popivanja. Francoski Frank natoči iz velike pletenke kozarec rdečega vina in ga mu ponudi: kupčija se mora zaliti.

Mladi Jack London pa ne ljubi alkohola. Zakaj neki ti ljudje tako željno pijejo slabo pivo, kisló vino in smrdeče žganje, kupljeno v najslabših in najbolj umazanih beznicah velikega pristanišča? Kakšne zoprne pijače so to! Najrajši bi zilil kisló rdeče vino naravnost v morje.

Toda tudi lepa Mamie drži v roki kozarec. Naglo ga približa k ustam, ga izprazni v eni sapi in gleda petnajstletne-

ga tako čudno, kakor ga ni še nikoli gledala nobena ženska. Ostali dvajset do pet in dvajsetletni mladeniči opazujejo to koketiranje in se smejejo. Samo Francoski Frank se ne smeje. Njegov mrčen pogled, s katerim meri Jacka Londona dokazuje, da kroti le z največjo težavo svojo jezo.

Jack London nima nobenega pojma, da izgleda mnogo odličnejše in nežnejše kakor ostali fantje. Prav nič ne ve, da je zelo čeden in še nikoli se ni domislil, da izgleda precej starejši, kakor je v resnici. Jack čuti samo eno, da se dopade prekrasni Mamie, ki jo slave po vseh pristaniških beznicah kot kraljico ostriških roparjev. Zato se potrudí na vse pretege, da bi se pokazal moža, ne otroka. V dušku izprazni kozarec vina in pije z ostalimi potepini.

V svoji otroški preprostosti še čisto nič ne ve, da je do ušes zaljubljen v lepo Mamie. Šele mnogo pozneje se bo zavedel, da je bila kraljica ostriških roparjev — njegova prva ljubezen.

Jack London se je pogodil s Francoskim Frankom za razmajano ribiško barko in je postal sam ostriški ropar. Pripadal je družbi ribičev, s katerimi je jadral in veslal ob obalah Kalifornije in doživljal vse mogoče pustolovščine, ki so sedaj, opisane v njegovih nesmrtnih delih, znane vsemu kulturnemu človeštvu.

Na Mamie, kraljico ostriških roparjev, je mislil še često, a Francoski Frank je skrbel za to, da ji ni prišel preblizu pred oči. In vendar: roman se je končal pustolovsko, kakor se za pustolovce spodobi. Slava kraljice ostriških roparjev je bila prevelika, da bi bila ostala zvesta Francoskemu Franku.

Bilo je nekega večera v neki pristaniški beznici. Zunaj na morju je divjal vihar, v beznici, zakajeni od dima in zasmrjeni od slabih alkoholnih pijač, so popivali oni »z dna«. Zasedene so bile vse mize, pri vsaki je bila večja družba ribičev, težakov, pustolovcev, tatov, prostitutk. Pili so, kvantali, kvantali in se kregali. Samo pri mizi v kotu za vrati sta sedela samo dva: zaljubljen parček. Ona je bila Mamie, kraljica ostriških roparjev, on je bil mlad rokoborec lepega, stasitega telesa. Sedela sta tesno drug ob drugem in si šepetala. Kakor si pač šepetajo mladi zaljubljeni ljudje!

Tedaj so se nenadoma na stečaj odprla vrata in v sobo je privihral — Francoski Frank. Iskal je svojo nezvesto, ubežno Mamie, kraljico ostriških roparjev. Morda je bil pretakni tako že sto beznic. Tu jo je naposled le našel.

Divje so se zaiskrile njegove roparske oči. Brez besed je segel na sosedno mizo, pograbil prazno steklenico in jo z vso silo zagnal prestrašeni Mamie naravnost v — obraz. Steklenica se je zdrobila in črepinje so ji razrezale nos, čelo, rdeča lica in belo brado. Oblila jo je kri...

Vse nadaljnjo se je odigralo bliskovito naglo. Rokoborec je planil na Francoskega Franka, stisnil ga za vrat in mu zlomil tilnik...

Še je bilo lepo telo kraljice ostriških roparjev, še so bile lepe njene žarke oči, njeni kodrasti lasje, a njen obraz je bil izkažen, grd, obraz spake.

Tako jo je videl Jack London poslednjič, takrat ko se je zavedel, da je bila prva ženska, ki jo je ljubil...

Pierce Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

36

Vstala je in se je jokala, oblekla svojo najlepšo tuniko, dela si na glavo ovence in venec in včerajšnje tiaro ter mi prisegla da je do moje vrnitve ne bo več premenjala. Potem sem odprl vrtna vrata, se poslovilno ozrl po najinem drevju, grmovju in cvetju, odlomil vejico mimoze, vršček rožnatega zimzelena — in za nama je šla mijavkajoča mačka, prav tako kakor je hodila za nama nekoč v prvih časih ob potoku Fatani v samotnem apirskem selišču sredi pragozda...

Držeč se za roke sva krenila jaz in moja divja ženica žalostna in tiha proti obali, zadnjič tako drug ob drugem.

Na obali je bilo že zelo veliko ljudi, ki so vsi molčali; bile so tam vse kraljičine dvorjanke, vse made ženske papetske, katerim je »Rendir« jemal prijatelje ali ljubimce. Posedale so okoli, nekatere so se jokale, druge so molče strmele nekam predse ali pa gledale one, ki so še prihajali.

Rarahu je sedla med nje brez vsake solze, in »Rendir« je čoln med njimi odpeljal na ladjo.

Okoli osme ure je zatrobila ladijska sirena, in »Rendir« je dvignil sidra...

Tedaj sem zagledal Taimaño, ki je bila tudi prišla na obalo, da me še zadnjič

vidi in se posloviti od mene, kakor se je pred dvajsetimi leti — tedaj je bila stara šele sedemnajst pomladi — poslovila od Ruerija, ki se nikoli več ni vrnil.

Opazila je Rarahu in sedla k njej. Bilo je lepo oceanijsko jutro, toplo in mirno; ni bilo najmanjši piš ni vznemirjal zraka, po gorah so se pa vendarle zbirali težki in temni oblaki. Stvorili so ogromen mračen svod, pod katerim je jutranje sonce obsevalo obale Tahiti, zelene kokosove palme in mlade žene v belih oblačilih.

Čas odhoda je dajal posebno tajinstveno lepoto tej prekrasni sliki, ki bo kmalu izginila izpred oči.

XLVI.

Ko je skupina tahitskih žena in deklet izgledala samo še kot motna in meglena tvar, se je spuščala in razpadla. Koča mojega pokojnega brata Ruerija še dolgo videla ob morskem obali, in moje oči so bile neprenehoma uprte v ono točko, ki se je izgubljala med nejasnimi obrisi dreves.

Oblaki, ki so pokrivali gore, so se naglo spuščali na otok; spuščali so se kakor ogromna zavesa, ki je kmalu popolnoma pokrila ves Tahiti. — Šilasti vrh gore Fataue se je pokazal še enkrat med oblaki, nato pa se je vse izgubilo v gosti mračni tvari; na morju se je dvignil velik pasatni veter, da je postalo zeleno in razburkano, naposled je pa pričelo še rahlo deževati.

Odšel sem v notranjost ladje, v svojo mračno kabino, zavalil se na svojo mor-

narsko posteljo in se pokrili z modrim pareom, katerega je bilo po apirskih gozdovih raztrgalo trnje, ko ga je bila še nosila moja mala Rarahu. Tako sem ležal ves dan, poslušajoč monotoni šum ladije, ki se je bolj in bolj oddaljevala od prekrasnega otoka in udarjanje valov ob njene močne boke... Ves dan sem bil poglobljen v nejasno premišljevanje, ki ni ne sen ne vedenje, v katerem so se mešale slike moje rane mladosti s slikami zadnjih doživljajev.

V zelenkastem polunraku, ki ga je ustvarjala svetloba, ki je prodirala z morja skozi debelo steklo ladijske line, so se črtali obrisi nenavadnih predmetov, raztresenih po kabini, bili so: lasni nakiti oceanijskih poglavarjev, primitivni kip maorskega Boga, nakazni idoli, veje palm, razstaki koral, nekaj vejic cvetja, ki sem jih bil ob slovesu utrgal na vrtu. Rarahu in Aritejini oveneli vencici, ki so še dehteli in poslednji vršček oleandra, ki sem ga bil vzel s seboj od doma.

XLVII.

Takoj po solnčnem zahodu sem moral nastopiti službo in se popeti na poveljniški most. Ostri zrak in veter, ki mi je bičal lica, sta mi vrnila točne pojme o resničnem življenju in popolno občutje slovesa, odhoda.

Oni, katerega sem zamenjal v nočni službi, je bil John B..., moj dragi prijatelj John, ki mi je s svojo blago in globoko naklonjenostjo že dolgo temelji-

to olajšal bolečine življenja.

»Dva otoka se še vidita, Harry«, mi je rekel John, izročajoč mi službo. »Tam za nami sta; ni potrebno, da ti ju imenujem, poznaš ju...«

Dve oddaljeni silueti, dva jedva vidna oblaka na daljnem obzorju: otok Tahiti in otok Mooreja...

John je ostal pri meni do pozno v noč; pripovedoval sem mu o svojih doživljajih prejšnje noči. Dotlej je vedel samo to, da sem bil ponoči odšel nekam daleč in da skrivam v duši nekaj težnega in nenavadnega. Bil sem že davno pozabil jokati se, a od včeraj sem čutil neodoljivo potrebo, da bi se globoko in od srca razjokal; v temi na mostiščni klopici ni tega nihče videl in slišal razen Johna; jokal sem se poleg njega kakor majhen otrok.

Morje je bilo burno in veter nas je metal po mračni noči. Bilo je vse to kakor nekakšno bujenje, vračanje v težavni mornarski poklic po letu dni sanjarit na najmekkejšem otoku naše zemlje...

...Dve oddaljeni silueti, dva jedva vidna oblaka na daljnem obzorju: otok Tahiti in otok Mooreja...

Otok Tahiti, na katerem sedi sedaj Rarahu v svoji pusti, zapuščeni sobici nekdanjega najinega skupnega doma in se joče — v moji mili hišici, ki jo bičata dež in veter — in otok Mooreja, na katerem stanuje Taamari, deček, »ki ima čelo in oči mojega brata...«

Zlati planetoid Eros

SENZACIONALNO ODKRITJE AMERIŠKIH ASTRONOMOV.

Amerika je zopet presenetila človeštvo in mu pripravila novo senzacijo iz astronomskega sveta. Ameriški zvezdogledi so znova proučili planet Eros, ki se izmed vseh teles solnčnega sistema najbolj približa naši zemlji.

Planet Eros sta odkrila že leta 1898. zvezdoslovca g. Witte in Charlois, ker pa je bil tako majhen, sta ga uvrstila v skupino malih planetov ali planetoidov, ki v širokem krogu izpolnjujejo prostor med Marsom in Jupitrom. Izmed tisočev planetoidov se Eros razlikuje zaradi svoje velike ekscentričnosti. Pri dovoljnem odporu, kakor je bil to primer leta 1894. in zadnji v februarju lanskega leta, se lahko pripeti, da se približa naši materi zemlji do razdalje 21 milijonov kilometrov. Čeprav je planetoid Eros majhen in meri njegov premer jedva 32 kilometrov, vendar se svetli za časa približanja k zemlji tako močno, da ga moremo videti s prostim očesom. Za astronome pa je najzanimivejša okolnost, da svetloba Erosa silno niha, po čemur so dognali, da se vsakih pet ur zavrti enkrat okrog svoje osi in so pri rotaciji vidni razni deli razsvetljene površine. Kje je prav za prav vzrok nihanja svetlobe, zvezdo-

slovci niso mogli ugotoviti, domnevali pa so, da Eros nima oblike krogle, ampak podolgovatega elipsoida.

Po opazovanjih so pa dognali ameriški zvezdogledi pri zadnji opoziciji, da obstoji Eros stvarno iz dveh teles, ki krožita drugo okoli drugega in znaša njihova površina nad 13 kilometrov širine in 40 kilometrov dolžine, kar je planetoidova posebnost. Vendar to še ni senzacija; senzacionalna so opazovanja gostote in tvorine tega dvojinega planetoida. Po formulah astronomije je to kaj lahko izračunljivo, če poznamo oddaljenost in pa število obratov. Ameriški astronom prof. Pickering je na temelju opazovanj prišel do naslednjih zaključkov:

Tvarina naše zemlje je 177 milijonkrat večja od obeh teles planetoida Erosa, dočim je volumen 500 milijonkrat večji. Gostota zemeljske tvarine znaša torej le tretjino, kar znači, da je tvarina Erosa specifično trikrat težja kot tvarina naše zemlje. Nastane torej vprašanje, iz česa se sestoji tvarina planetoida Erosa? Ameriški zvezdogledi so poskušali odgovoriti na to vprašanje in so prišli do senzacionalnih rezultatov:

Če meri premer obeh Erosovih teles 13 kilometrov, je gostota njegove tvarine 15,6 krat večja kot gostota vode. Najbližnja substanca po specifični teži te gostote je živo srebro, ki je še celo nekoliko lažje. Ker pa ni izključeno, da merjenje tako majhnega planeta na take daljave ni točno, je mogoče, da je premer manjši. Premer 12 kilometrov bi odgovarjal radioaktivnemu elementu uranu, dočim bi premer 11 kilometrov odgovarjal čistemu zlatu. Mogoče je torej, da tvorita planetoid Eros elementa zlato in živo srebro.

Ako vzamemo za primer, da je Eros iz zlata, bi šola teže, ki pritiska na površino, znašala 1354 del teže na naši zemlji. Potem takem bi deset ton zlata, kar predstavlja vrednost okrog 12 milijonov dolarjev, tehtalo na Erosu le okrog 50 kilogramov. Človeški domišljiji je prepuščeno vse nadaljnjo preračunavanje. Zaenkrat je še »zlati Eros« le hipoteza in ni dvoma, da je njegova tvarina zelo težka. Za astronome je važno, da so ugotovili od kod izvira nihanje svetlobe na Erosu, kar si razlagajo z vrtenjem telesa okrog telesa, pri čemer pokrivate telesi drugo drugega in povzročata tako spreminjanje svetlobe.

Usodno telefoniranje.

V Pragi je pred nekaj meseci dobila žena nekega inženjerja pri telefonu nevarno poškodbo. Ko je telefonirala, jo je nenadoma prešinil močen električni udarec, da se je onesvestila. Obraz ji je bil popolnoma skažen in ga je bilo mogoče spraviti v prejšnje stanje ter odstraniti krče šele po večmesečnem dragem zdravljenju. Uradnik telefonske centrale, ki je instaliral ta telefon, je bil takoj obtožen, ker je bilo ugotovljeno, da je imel aparat napetost električnega toka 120 voltov, namesto 60. Inženjer je tožil telefonsko centralo in bo razprava te dni pred praškim sodiščem. Za izid procesa je v Pragi velikansko zanimanje.

»Strašno! Ves čas med predstavo mi je gledal ta mladi mož v oči!«
»Nisem opazila, kje pa je sedel?«
»V vrsti za nama!«

Lepo, dobro ohranjeno lističjo boo prodam. Prešernova ul. 19. Vprašati od 13. do 14. ure. 3494

Abonente sprejema restavracija Narodni dom na prvovrstno hrano. Kosilo z govedino in dvema prikuhami ter dvakrat v tednu pečenko 7 Din. Po jedilnem listu 20% popusta. Minka Kudrova, restavratorka. 3458

Dekle, pridno in pošteno, išče zaposlitve kot postrežkinja. Zna vsa gospodinjstva dela. Naslov v upravi. 3475

Postrežkinja, pridna in poštena išče zaposlitve s 1. novembrom. Izurjena je v vseh gospodinjstvih delih. Naslov v upravi »Večernika«. 3474

Moderni trgovski lokal v Gosposki ulici oddam. Vprašati pri E. Petelnu, Grajski trg 7. 3530

Gospoda sprejemem na stanovanje. Koroščkova ulica 8, vrata 2. 3562

Na prodaj enodružinska hiša z velikim vrtom. Šolska ulica 5, Pobrežje pri Mariboru. 3563

Opravična številka: E IX 2750/32

8

Dražbeni oklic.

Dne 16. januarja 1933. dopoldne ob 10. bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin

zemljiška kniga: k. o. Zirkovci vl. št. 329

cenilna vrednost: 21 057 50 Din

vrednost pritikline 33 50 Din, ki je zgoraj zapopadana najmanjši ponudek 14.038 — Din

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okražno sodišče v Mariboru, odd. IX. dne 12. oktobra 1932.

in se nekaj vam povem. Najbolje kupite za vašo težko službo denar v modni in konfekcijski trgovini **J. LAH** MARIBOR

MODNI ATELJE GOMBOC CANKARJAVA 1 SE PRIPOROČA

Oglašujte!

Zavarujte si vaše oko

z dobrimi očali

Samo strokovnjak Vam lahko svetuje!

Diplomirani optik: E. PETELN Grajski trg 7